

Ro Ta Yems Ibeede

1 ¹ Nio Yems. Nio mbesoonjo ki Anutu mi Merere kiti Yesu Krisi. Aŋbeede sua ti ima piom Israel un bizin laamuru mi ru ta kombot leŋaleŋa irao lele ta boozomen. Aigule ambaijana ima piom. Ŋonoono.^a

Toombojana ipombol urlaŋana kiti

² O niom toŋmatizij tio, sombe pataŋana matakiŋa indeeŋe yom, na irao leleyom ndabok men.^b ³ Pa niom kuute: Toombojana sa isombe indeeŋe yom, mi sombe kikiskis urlaŋana tiom, nako ipombol yom be kemender mboljana mi kabaada pataŋana.^c ⁴ Tana kemender mboljana mi kiskis urlaŋana tiom. Naso pataŋana tana ipiyooto ŋonoono ambaijana piom, mi mbulu tiom iŋgeeze kat, mi karao pa mbulu ki Anutu.

⁵ Sombe tomtom tiom sa, irru ŋgar ambaijana, na bela isuŋ Anutu be ikam lene ŋgar pakan. Ni ko ikam pini. Pa ni mata merereŋana. Ikamam sorok koronj matakiŋa pa tomtom ta boozomen. Mi ni niini gesges somjana.^d ⁶⁻⁷ Sombe tomtom sa isuŋ Anutu pa koronj sa, na bela isuŋ raama leleene iurla. Mi leleene iwe ru pepe. Pa sombe leleene iwe ru, nako Anutu ikam kosa sa pini som. Pa tomtom ta kembena, ni kembei duubu ta miiri ikam ma ipol kankaana. Ila kena, ila kena.^e ⁸ Tana ito mbulu tamen som. Pa ŋgar kini rurujau tau.

Tomtom sorokjana mi tomtom ta le koronj boozo

⁹ Sombe tomtom urlaŋana sa ni sorokjana, na irao leleene ndabok mi niini ise. Pa ni tomtom zaanaŋana pa Anutu mataana.^f ¹⁰ Mi tomtom ta le koronj boozo na, sombe ikilaala kembei koronj kini ta boozomen tana koronj sorok pa Anutu mataana, na ni tomini irao leleene ndabok. Pa ni ko imbot su toono ma alok na som. Molo som to imeete kembei ta manman pwoono.^g ¹¹ Iti tuute manman pwoono. Sombe zonj ise mi ikan,

^a 1:1 Mt 13:55; Yo 7:35; Ŋgo 15:13; Ga 1:19 ^b 1:2 Mt 5:11+; Ibr 12:11; 1Pe 1:6

^c 1:3 Ro 5:3+; 1Pe 1:7 ^d 1:5 1Kin 3:9+; Tut 2:3+; Mt 7:7; Yo 15:7 ^e 1:6-7 Mk 11:24

^f 1:9 Yems 2:5 ^g 1:10 Mbo 90:5+, 103:15+; 1Kor 7:31

to imelle mi itop ma ka aigau imbirizi. Ina zaala tamen tau pizin wal tau len koron boozo na. Ko tikamam uraata kizin mi ila ila ma aigule tasa, to timap.^h

Toombojana ka mbulu

¹² Sombe toombojana ise ki tomtom sa mi iwati pa sanaana, mi ni imender mboljana ma ilip pa toombojana tana, inako indeenje kampejana biibi. Pa Anutu ko ikam le mogar ta kizin wal ta tiporou ma tilip na. Mogar tana na, mbotjana mata yaryaraana ta Anutu imbuk ka sua pataana kek be ikam pizin wal ta tiur lenen pini na.ⁱ

¹³ Mi kere! Sombe toombojana ise ki tomtom tasa mi iwati pa sanaana, na ni isuk sua pa Anutu pepe. Kokena iso ta kembei: “Inggi ko Anutu ta iwat yo i.” Na som. Pa Anutu, ni iwadat ti som. Mi koron sananjan sa irao be iyaaru Anutu be ikam sanaana na som. ¹⁴ Iti tomtom itundu lelende, ta ipeyei ngar sananjan mi iwadat ti, mi iyaryaaru iti be takam sanaana.^j ¹⁵ Ka zaala ta kembei: Nggar sananjan imanga piti mungu. Mi sombe nggar tana imbotmbot ma iwe biibi, tona iur nonono mi ipeebe mbulu sananjan. Mi sombe mbulu sananjan ila ila ma iwe biibi, to ipeebe meetejana.^k

¹⁶ O niom tonmatizij tio ta lelej piom ilip na, kere yom. Kokena nggar sa ipandelndel yom. ¹⁷ Koron ambaimbaijan mi ndabokbokjan ta boozomen imar pa kar saamba. Tamanda Anutu ta ikamam piti sorok. Ni mat katuunu ta iur zon, puulu, mi pitik. Mi mbulu kini itortoro som, mi koron sa irao ipakaala mat kini mi kampejana kini na som.^l ¹⁸ Ni ito itunu leleene mi ikam sua kini nonono piti, bekana itoro iti ma tewe popojanda, mi ikam ti ma tewe ni lutuunu bizin. Naso tewe mataana pa koron boozomen ta ni iur zin na.^m

¹⁹ O niom tonmatizij tio ta lelej piom ilip na, kelen sua tio ti mi motoyom kiskis. Iti ta boozomen bela tayaraama kwondo. Tana tipiri sua karau pepe. Telenlen kat sua kizin tomtom. Mi ketende malmal karau pepe. ²⁰ Pa mbulu ki ketende malmal, ina irao be ipiyooto mbulu ndeenjana ta Anutu leleene pa i na som. ²¹ Tana mbulu sananjan boozomen tau iwedet ta gorgori mi ingeeze pa Anutu mataana som na, kezem kat. Mi kokoto ituyom mi kakan la sua kini ta ni iur la leleyom kek na. Pa sua tana, mburaanana. Irao be ikamke yom ma kombot ndabok.ⁿ

²²⁻²³ Mi kere. Iti bela toto Anutu sua kini. Kokena telenlen sorok, mi toto som, to tapakaam itundu, mi tewe kembei tomtom ta itiiri

^h 1:11 1Yo 2:17 ⁱ 1:12 2Tim 4:8; 1Pe 5:4; Tur 2:10 ^j 1:14 Un 3:6; Ro 7:7+

^k 1:15 Ro 6:23 ^l 1:17 Mt 7:11; Yo 3:27; 1Kor 4:7; 1Yo 1:5 ^m 1:18 Yo 1:13; 1Pe 1:23; Tur 14:4 ⁿ 1:21 Lu 8:15; Ro 13:12; 1Kor 15:1+; Kol 3:8; 1Pe 2:1

runguunu ila natiloŋa, mi tamen iurpe runguunu som,^o 24 to ila mi loŋa men mi mataana mbiriizikaala runguunu mini. 25 Tutu ki Kriŋi ta isan ti la sanaana mburaana, ina ambai komboono. Tana tomtom sa, sombe mataana ingalŋgal, mi ikiskis, mi ikamam ka mbulu, inako indeeŋe kampeŋana biibi pa uraata kini ta boozomen.^p

Mbulu ta indeeŋe kat Anutu ŋgar kini

26 Sombe tomtom sa iso ni iurla ki Anutu mi imbesmbeeze pini, mi tamen imboro kat kwoono som, na ni ipakaam itunu. Pa urlaŋana ta kembena, ina koroŋ sorok. Ko iur ŋonoono sa som.^q 27 Mi urlaŋana ta isaana som, mi ingeeze kat pa Tamanda Anutu mataana, ina ta kembei: Tu'uluulu zin moondo mi zin noroŋa pa pataŋana kizin, mi matanda ingalŋgal itundu pa pai kiti. Kokena ŋgar toono kana ikeske iti.^r

Lende ŋger pa tomtom ta boozomen

2 1 O niom toŋmatiziŋ tio, niom kuurla ki Merere kiti Yesu Kriŋi kembei ni ta azuŋka katuunu mi iswe kat Anutu piti. Tana leyom ŋger pa tomtom ta boozomen. Kokena kapakur wal pakan, mi wal pakan na kerepiili zin.^s

2 Nio aŋso paso? Tomtom ru. Ta, ni mbio uunu. Iru pa mburu ambaimbaŋan, mi kukuugu milmilŋana imbot sala namaana. Mi tomtom toro, ni sorokŋana, mi iru pa mburu maraazaŋana. Niom sombe kulup yom pa sunŋana, mi wal ru ta kembei tile be tigaaba yom, inako kakam parei pizin? 3 Ina kozo ko kapakur tomtom ta iru pa mburu ambaimbaŋan mi koso pini: “Mar, mbulem su mbalia ndabokŋana ti.” Mi tomtom sorokŋana, nako koso pini ta kembei: “Ai, nu mender tana,” som, “Mar, mbulem su ta kumbuŋ uunu.” 4 Kere. Mbulu tiom tana ambai? Som. Niom koso kitiiri waeyom bizin mi kipitpeleele zin ta kembei, na ŋgar sananŋana izeebe yom kek.

5 O niom toŋmatiziŋ tio ta leleŋ piom ilip na, niom kuute som? Zin wal ta tomtom toono kan tire zin kembei zin sorrokŋan, ina Anutu ipeikat zin be ipombol zin ma tirao kat pa urlaŋana, mibe zan pa kar kini. Kar tana, ni imbuk sua mungu kek be ikam pizin wal tau tiur lenen pini na.^t

6 Tamen niom na, kerepilpiili zin wal sorrokŋan. Lak. Ziŋoi ta tiurur pataŋana piom mi tipamendernder yom pa sua? Ina zin mbio uunu tau.^u 7 Mi ziŋoi ta tipasansaana Kriŋi zaana ambaiŋana ta ise tiom na? Ina zin tau. Kere som?

8 Peeze ki Anutu na, ka tutu biibi ta imbot la bude ta kembei:

^o 1:22-23 Mt 7:21,26+; Lu 11:28; Ro 2:13; Yems 2:14 ^p 1:25 Mbo 19:7; Ro 8:2; Yems 2:12

^q 1:26 Mbo 34:13, 39:1, 141:3; 1Pe 3:10 ^r 1:27 Mt 25:35+; Ro 12:2 ^s 2:1 Mt 22:16;

ŋgo 10:34; Yems 2:9 ^t 2:5 Lu 6:20; 1Kor 1:26+ ^u 2:6 1Kor 11:22

Lelem pa tomtom ta boozomen, kembei ta lelem pa itum.”

Niom sombe koto kat tutu tamen tina, inako kakam kat mbulu.^w ⁹Tamen sombe kakam mbulu raraate pa tomtom ta boozomen som, mi kapakur wal pakan, mi kerepiili zin pakan, na mbulu tiom tana iswe yom kembei komolo tutu ki Anutu kek. ¹⁰Pa kere. Sombe tomtom sa ito tutu ta boozomen, mi tamen imolo pa tutu tamen sa, inako uunu kini isaana ma kembei tomtom ta imolo tutu ta mungaana men.^x ¹¹Pa Anutu tamen ta iso: “Pasaana ula pepe,” mi “Pun tomtom ma imeete pepe.” Tana nu sombe pasaana ula ka tutu som, mi tamen pun tomtom ma imeete, na ta tina. Nu molo tutu kek.^y

¹²⁻¹³Tana motoyom ingal ituyom be mbulu tiom mi sua tiom ito kat tutu ki Krisi. Pa tutu tana irao be isan ti la sanaana mburaana. Mi indeeje mbej kaimer na, Anutu ko itiiri iti pa tutu tana. Tana zin tau timuainjai zin tomtom som na, zin tomini, Anutu ko imuai zin som, mi iur kadoono pizin. Mi zin ta titoto mbulu ki muainjana, nako nin ise mi lenen ambai.^z

Sombe urlaana ipiyooto mbulu ambaijana som, na imeete kek

¹⁴O niom tojmatizij tio, sombe tomtom sa iso ni iurla ki Krisi, mi tamen ikamam ka mbulu som, nako urlaana kini tana iuuli be parei? Som. Pa urlaana ta kembei irao iwe zaala pini be Anutu ikamke i na som.^a ¹⁵Lak, sombe tojmatizij tiom pakan len mburu som mi kan kini som, mi timbot joobo kat,^b ¹⁶mi sombe ku'uulu zin som, mi koso sua men pizin ta kembei: “Ai, kala raama leleyom ambai mi kakam koyom kini mi kuru leyom mburu. Kokena niyom tekteege.” Nako sua tiom tana iuulu zin be parei? Som. ¹⁷Ina raraate men pa urlaana. Sombe koronj ki sua men, mi ipiyotyooto mbulu ambaijana som, na imeete kek.

¹⁸Mi tiom tasa ko imanga mi iso ta kembei: “Wal pakan timbol pa urlaana, mi wal pakan na, timbol pa mbulu ambaijana.” Tamen nio ko anpekel ta kembei: Sombe nu urla, mi tamen kamam ka mbulu som, na sokorei ta iswe kembei urlaana ku koronj jonoono? Som. Mi nio na, anre ta kembei. Mbulu tio ambaijana ta izzwe kembei urlaana tio ina koronj jonoono.^c ¹⁹Mi nu ta zzo ta kembei: “Nio ti ajurla kembei Anutu tamen ta imbotmbot.” Ina ambai. Mi tamen zin bubujana sanangan tiurla ta kembei tomini. Tanata timoto kan ma timbotmbot.^d

²⁰Nu kankaanaom! Sombe nu so ta kembei: “Nio ajurla ki Anutu,” mi tamen kamam ka mbulu som, na urlaana ku koronj jono somjana. Parei? Ko anpaute u pa sua ti ka uunu?

^v 2:8 Wkp 19:18 ^w 2:8 Mt 19:19; Ro 13:8+; Ga 5:14 ^x 2:10 Mt 5:19; Ga 3:10

^y 2:11 Kam 20:13+; Ro 13:9 ^z 2:12-13 Mt 5:7, 18:32+, 25:41+; Yems 1:25+

^a 2:14 Mt 7:21,26; Ro 6:15; Ga 5:6; Yems 1:23 ^b 2:15 Lu 3:11; 1Yo 3:17+

^c 2:18 Yems 3:13 ^d 2:19 Mk 1:24

²¹ Motom ise ki tumbundu Abaraam. Ni iwe tomtom ndeengejana pa Anutu mataana be parei? Uunu imbot la mbulu kini tau ikam lutuunu Isak be iwe patoronjana pa Anutu.^e ²² Re kek? Mbulu ki Abaraam, ta ikam uraata ramaki urlanana kini, mi ikam ma urlanana kini iwe koronjonoono kat.^f ²³ Tana sua ta tibeede pataana kek na, iur jonoono. Sua ta kembei:

Abaraam, ni iurla ki Anutu. Tana Anutu ipomoozi mi ire i kembei ni tomtom ndeengejana.^g

Uunu tana ta tipaati be “Anutu toroono.”

²⁴ Tana iti sombe tuurla, mi tamen takamam ka mbulu som, inako irao som. Bela mbulu ambaijana igaaba urlanana kiti, tona tewe ndeengejanda pa Anutu mataana.

²⁵ Mi motoyom ise ki moori ta zaana Reap tomini. Ni moori zaala lwoono kana. Tamen iuulu zin ngonana ki Yosua ma timbot ambai, mi iurpe len zaala be tiko ma tila len. Uraata kini tana, ta ikam ma Anutu ire i kembei ni moori ndeengejana.^h ²⁶ Tana sombe tomtom sa iurla men, mi ikamam ka mbulu som, na urlanana kini imeete kek. Kembei ta iti tomtom. Sombe bubunanda imap piti, na temeete.ⁱ

Iti bela tomboro kat kwondo

3 ¹ O niom tonmatizij tio, kokena tomtom tiom booze tiserseere be tipaute zin tomtom pa sua ki Anutu. Pa iti tuute: Zin wal ta so tipaute zin tomtom na, Anutu ko itiiri kat zin pa mbulu mi uraata kizin. Mi sombe tikam joobo, na ni ko ingal kat matan.^j

² Iti ta boozomen totoptop pa zaala matakiya. Mi sombe tomtom sa irao be imboro kwoono, na ni irao kat pa mbulu ki Anutu. Tomtom ta kembena ko irao be igabiizi itunu pa mbulu ta boozomen.^k ³ Kere. Iti tu'urur wooro musaana ila bapalo kuzuunu bekenapa pazali ma ito kat zaala. Mi bapalo na, mbili biibi. Tamen wooro musaana tana irao be ikam peeze pini. ⁴ Mi woongo ta kembena. Ina koron biibi. Mi ka peeze na, biibi som. Tamen sombe miiri mi duubu ipambibij woongo mataana, na tomtom peeze kana irao itooro peeze musaana tana, mi woongo ko iko pa lele ta ni isombe ila pa i. ⁵ Ina zaala tamen tau pa kwondo. Kwondo, ina koronjanda musaari. Mi ka kaljaana mi mburaana na, biibi ma ilip.

Kere. You keseene musaari, ina irao be imanga mi ikan lele pakaana ta biibi kat ma imap.^l ⁶ Mi kwondo ta kembena. Ina koronjanda musaari. Tamen ipeyei sua sananjan matakiya boozomen, mi ipasansaana mbotjana kiti, mi ngar kiti, mi lelende, ma isaana kat.

^e 2:21 Un 22:1+ ^f 2:22 Ibr 11:17+ ^g 2:23 Un 15:6; Ro 4:3 ^h 2:25 Yos 2:1+, 6:17,25; Ibr 11:31 ⁱ 2:26 Yems 2:17 ^j 3:1 Mt 23:8; 1Pe 5:3 ^k 3:2 Mbo 34:13; Mt 12:37; Yems 1:26 ^l 3:5 Mbo 12:3+, 73:8+

Kembeï ta you ipasaana su biibi. Pa kwondo ikamam mburaana la ki kar sanaana tau.^m

⁷Iti tomtom tarao be tomboro koronj sajsanjan matakaña ma matan isu. Koronj su kan, tai kan, yok kan, mi zin man, ina tomtom tipamormor zin lup kek. ⁸Tamen tomtom sa irao be imboro kat itunu kwoono na som. Pa kwondo, ina koronj sananjan kat, mi iurur niini som. Inoknok sanaana kamjana mi ipasansaana zin tomtom.ⁿ

⁹⁻¹⁰Kwondo tamen tau. Mi ikamam uraata ru. Pa ipakurkur Tamanda Anutu ta Merere kiti na, mi iwirri sua sananjan pa waende bizin ta Anutu iur zin kembei itunu runguunu na, mi ipasansaana zin. Tana sua mataana ru ta iwedet pa kwondo. O niom tonmatizij tio, takam ta kembei pepe.^o ¹¹Parei, ko tai ziru yok tilup mi tise pa yok bukukjana tamen? ¹²Som. Mi ko we iur nonono kembei ta puke, som kanar iur nonono kembei ta kun? Som. Mi tai ta kembena. Ko irao be itooro ma iwe yok ambaijana be tiwin? Na som.^p

Ŋgar ambaijana imarmar pa Anutu

¹³Tomtom tiom sa, sombe ni le ŋgar ambaijana mi ikamam kat ŋgar, na bela ikototo itunu mi ikamam mbulu ambaijana men. Pa mbulu tana, ta ko iswe i kembei ni le ŋgar ambaijana.^q

¹⁴Tamen sombe motoyom mburmbur pa waeyom bizin, mi kakamam kaisiigi be ituyom zoyom iwe biibi, na kapakur ituyom mi koso koto sua nonono pepe. Kokena kapakaam.^r ¹⁵Pa ŋgar ta kembei imar pa kar saamba som. Ina ŋgar toono kana mi ŋgar kiti tomtom. Ŋgar ta kembei na, zin bubujana sananjan ta tipeyei.^s ¹⁶Paso, mbulu ki matanda mburmbur mi takam kaisiigi pa itundu zanda be iwe biibi, ina ipiyotyooto mbulu sananjan matakaña. Mi ko ikam ma koronj sa irao iloondo kat na som.^t

¹⁷Tamen ŋgar ta ki kar saamba i, na ipiyotyooto mbulu ta kembei: Takamam mbulu ŋgeezanana men, mi lelende pa mbulu luumuana. Mi sombe tomtom tikam noobo ti, na topokot som. Mi tamanjan pa itundu ŋgar kiti som, mi tumujanai zin tomtom. Mi tipiyotyooto nonono ambaimbajan boozo. Mi takam mbulu boozomen tana ma imbol piti, mi takam raama lelende.^u

¹⁸Zin wal ta tikamam uraata be tiluplup zin tomtom ma lenen iwe tamen na, zin kembei tomtom ta iwaswaaza kini iweniwen ambaimbajan. Kaimer uraata kizin tana kola iur nonono, mi ipiyooto mbulu ambaimbajan boozo.^v

^m 3:6 Mt 5:22; Mk 7:15 ⁿ 3:8 Mbo 140:3; Ro 3:13+ ^o 3:9-10 Un 1:26 ^p 3:12 Mt 7:16
^q 3:13 Ep 5:15 ^r 3:14 Ro 2:23; 1Yo 4:20 ^s 3:15 1Kor 2:6+; Yems 1:5,17 ^t 3:16 1Kor 3:3;
Ga 5:19+ ^u 3:17 Ro 12:9+; 1Pe 1:22; 1Yo 3:18 ^v 3:18 Yesa 32:17; Mt 5:9; Pil 1:11;
Ibr 12:11

Tuur lelende pa koronj toono kan pepe

4 ¹Uunu parei ta malmal mi njonj imbotmbot la mazwoyom? Keteyom izze pa koronj bozboozo tau! Tabe ipiyotyooto mbulu tana.^w ²Pa sombe keteyom ise pa koronj sa, to kakam kinkiini be kakam. Mi sombe karao be kakam som, to motoyom mburmbur pa waeyom bizin koronj kizin. Tabe keteyom malmal, mi niomnjan koroonjo ma koporou, mi kaparpun yom mabe kemetmeete. Nio anso kat piom. Koronj ta niom leleyom pa na, kakam som paso, kuzunzun Anutu pa koronj tana som. ³Mi sombe kusunji pa koronj sa, na ni ko irao iler la sunjana tiom som. Paso, ngar tiom ambai som, mi leleyom pa koronj soroksorok ki kuliyom men.^x

⁴Niom wal pakamkaamjoyom! Sua ta kumbuk pa Anutu be kewe ni lene kat, ta kipizil ndemeyom pa kek. Niom kuute som? Tomtom ta sombe iur kat lelene pa koronj toono kan, na ni iwe Anutu ka koi. Pa wal boozomen ta so tiur kat lenen pa koronj toono kan, ina tiur koi pa Anutu.^y ⁵Ka sua tibeede pataana kek ta kembei: “Bubujana ta Anutu iur la lelende na, ngar kini imbol be ikam ti ma tewe ni lene men.” Sua tina jonoono men. Kokena niom kosombe ina sua sorok.^z

⁶Mi Anutu kampejana kini, ina biibi ma ilip. Tana sua lwoono toro iso ta kembei:

Zin wal ta tipakurkur zitun na, Anutu ikototo zin.

Mi zin wal ta tikototo zitun na, ni ikampewe zin.^a ⁷Tana kokoto ituyom, kembeeze pa Anutu, mi koporou mboljana be kiziiri Tomtom Sanaana. Naso iko piom.^b ⁸Mi konjuru Anutu. Naso ni imbot koloujana piom. O niom tomtom sananjoyom, kuurpe mbulu tiom ma ambai. Mi niom ta ngar tiom iwe ruruna, kuurpe leleyom ma ingeeze.^c ⁹Keseenge mi menmeen yom mini pepe. Kayamaana kat sanaana tiom, mi leleyom ipata pa, mi kataj. Kakam tinjiizi, mi leleyom ipata kat pa sanaana tiom.^d ¹⁰Mi kokoto ituyom pa Merere mataana. Naso ni iwit yom.^e

Tangal sua pa waende bizin pepe

¹¹O niom tonmatizij tio, niomnjan waeyom bizin kaparnjal sua piom pepe. Pa tomtom ta sombe itirtiiri waene bizin pa mbulu kizin mi ingalnjal sua pizin na, irepiili tutu ki Kisi, mi isombe iur itunu ma iwe biibi pa. Pa Kisi iso piti be tuur lelende pizin tomtom. Tana nu sombe

^w 4:1 Ro 7:23; 1Pe 2:11 ^x 4:3 Mbo 66:18; 1Yo 3:22 ^y 4:4 Mbo 73:27; Mt 6:24; Yo 17:14; Ro 8:7+; 1Yo 2:15 ^z 4:5 Kam 20:3, 34:14; Ga 5:17 ^a 4:6 Mbo 138:6; Tut 3:34; Lu 14:11; 1Pe 5:5 ^b 4:7 Ep 4:27, 6:11+; 1Pe 5:8+; 1Yo 5:18 ^c 4:8 Mbo 24:4+, 73:28; Yems 1:8; 1Yo 3:3
^d 4:9 Mt 5:4; Lu 6:25 ^e 4:10 Mt 23:12; 1Pe 5:6

tirtiiri waem bizin pa mbulu kizin, na nu to tutu kini tana mini som.^f
¹²Pa Anutu itutamen ta tutu katuunu, mi zaana be itiiri zin tomtom pa mbulu kizin. Mi ni itutamen ta irao be ikamke zin, mi irao be ipasaana zin. Tana nu asiŋ ta sombe tiiri waem bizin pa mbulu kizin, mi so zin sananŋan?^g

Tapase pa itundu pepe

¹³Keleŋ! Niom ta kozzo ta kembei: “Koozi som gaaga, to amkwai ma amla pa lele toro. Mi ko ambot pa puulu pakan mi amkam mburooŋo be amkam leyam koronŋ booŋo.”^h ¹⁴Niom tina, wal kankaanaŋoyom! Koronŋ tabe ipet ta gaaga i, niom komboro? Som. Mi swoyom ta kembena. Ituyom komboro som. Pa mbotŋana tiom isu toono ti, ina kembei ta you ka kakoi ta ikumuundu, mi imbot rimen, to imap.ⁱ ¹⁵Tana koso men ta kembei: “Sombe Anutu leleene, inako tombot mi takam uraata ti. Mi so som, inako som.”^j ¹⁶Tamen niom kozzo kembena som. Mi kapase pa ituyom mburoyom mi kalŋoyom izalla sorok. Mbulu ta kembei, ina ambai som kat. ¹⁷Mi kere. Tomtom sa, sombe iute mbulu ambaiŋana tabe ikam i, mi tamen ikam som, ina ni ikam sanaana.^k

Sua ta ila pizin mbio uunu

5 ¹Niom wal ta leyom koronŋ booŋo na, keleŋ! Leleyom ipata mi kakam tiŋiizi biibi. Pa pataŋana biibi ta iŋgi be ikam yom i.^l ²⁻³Pat gol ma silba mi mburu ambaimbaiŋan ta kondoundou lae pa ituyom na, munŋaana men kola ibuuzu ma isaana lup, mi ikan yom kembei ta you. Pa iŋgi toono swoono igarau kek. Tamen niom kakamam kinkiini be kondou koronŋ booŋo mete pa ituyom. Koronŋ tiom tana, ta iswe yom pa sanaana tiom.^m

⁴Kere! Wal ta tikamam uraata pa mokleene tiom na, kiŋgiŋgiimi kat zin som. Mi pat kizin pakan kalwoono ta kuruutu ma imbotmbot, ina iboboobo sala pa Merere. Pa tiŋiizi kizin wal tiom uraata kan na, Anutu mbura keskeezanana ileŋ kek.ⁿ

⁵Niom, mbotŋana tiom ta kakam su toono, ina ambai men. Kembel mbeezanana pa koronŋ kuliyoŋ kana. Tabe kutum kat leyom ma tau! Tana kere yom. Pa aigule tabe tikas yom i, ta ka nol igarau kek.^o ⁶Pa zin tomtom ndeeŋan ta len uunu sa isaana som na, niom kapamender zin, mi kupun zin ma timetmeete. Mi zin naman ise ma tiporoukaala zitun som.^p

^f 4:11 Mbo 15:3; Lu 6:37; Ro 2:1; 1Pe 2:1 ^g 4:12 Mt 10:28; Ro 14:4 ^h 4:13 Lu 12:16 +

ⁱ 4:14 Mbo 39:4-11, 109:23; Yems 1:10 + ^j 4:15 Iŋgo 18:21; Ibr 6:3 ^k 4:17 Lu 12:47; Yo 9:41

^l 5:1 Lu 6:24; 1Tim 6:9 ^m 5:2-3 Mt 6:19 ⁿ 5:4 Lo 24:14 + ^o 5:5 Lu 12:19 +, 16:19 +

^p 5:6 Mt 5:39

Iti tagabiizi itundu, mi tasa Merere kiti

⁷O niom toŋmatiziŋ tio, kemender mbolŋana mi kabaada pataŋana, mi kazza Merere kiti be imiili ma imar mini. Kakam ŋgar pizin tomtom ta tiwaswaaza kini pa mokleene kizin. Zin keten pitpit som. Tiur matan pa mai ambaiŋana tabe ipet pa kaimer i, mi tizza zoŋ mi yaŋ be ikam ma toono ipiyooto kini ŋonoono.^q ⁸Ina mbulu raraate men piti. Bela temender mbolŋana mi tabaada pataŋana, mi tazza Merere kiti. Pa molo som to imiili ma imar mini.^r

⁹Tana koyyo kwoyom pa waeyom bizin pepe. Pa Ni tabe itiiri iti pa mbulu kiti i, imendernder kataama kwoono i. Kokena iŋgal motoyom.^s

¹⁰⁻¹¹O niom toŋmatiziŋ tio, motoyom ise ki Anutu kwoono bizin ta mungu tikam sua kini na. Iti tere zin kembei kampeŋana ki Anutu imbot se kizin. Paso, pataŋana boozo izze kizin, mi timbot ŋoobo kat. Tamen timender mbolŋana mi tibaada pataŋana boozomen tana ma irao swon. Mbulu kizin tana, ina iwe kin ambaiŋana piom be koto. Mi kakam ŋgar pa Yop tomini. Mbol kini, niom keleŋ kek. Ni, pataŋana boozomen ikami. Tamen izem urlaŋana kini som, mi imender mbolŋana. Tanata kaimer Anutu iuuli mi ikampe i kat. Pa Anutu, ni leleene izanzaana piti, mi imuŋaiŋai iti.^t

¹²Niom toŋmatiziŋ tio, koronŋ biibi kat tabe motoyom iŋgalŋgal, ina ta kembei: Sombe kumbuk sua pa koronŋ sa, na kapaata koronŋ saamba kana, som koronŋ toono kana, som koronŋ toro sa zaana be ipombol sua tiom tana pepe. Tana sombe kumbuk sua be kakam koronŋ sa, na koso ta kembei: “E, nio ko aŋkam.” Mi sombe leleyom be kakam som, na koso ta kembei: “Som, nio ko aŋkam som.” Koso men ta kembei, mi koto sua tiom. Ina irao. Kokena Anutu iŋgal motoyom.^u

Suŋŋana kizin wal urlaŋan, ina koronŋ mburaanaŋana

¹³Sombe tomtom tiom tasa pataŋana indeeŋi, na bela isuŋ pa Anutu. Mi sombe tomtom sa imbot ndabok mi menmeeni, na bela imbo mboe mi ipakur Anutu zaana.^v ¹⁴Mi sombe tomtom sa, ni mete ikami, na bela iboobo zin mboronŋan ki lupŋana tiom ma tila kini, be tisuulu ŋgere sala kuliini, mi tisuŋ Anutu be iurpe i.^w ¹⁵Mi sombe tisūŋ raama lenen iurla, inako Merere iurpe tomtom tana, mi iwiti ma imaŋga. Mi sombe tomtom tana ikam sanaana, na Merere ko ireege pini.^x ¹⁶Tana kaparswe sanaana tiom, mi kaparsuŋ piom. Naso Anutu

^q 5:7 Mk 4:26+; Lu 21:19; Ibr 10:36+ ^r 5:8 Ro 13:11+; Ibr 10:37; 1Pe 4:7 ^s 5:9 1Kor 4:5; Yems 4:11 ^t 5:10-11 Kam 34:6; Yop 1:20+, 42:10; Mbo 103:8; Mt 5:12 ^u 5:12 Mt 5:33+
^v 5:13 Ep 5:19; Pil 4:6; Kol 3:16 ^w 5:14 Mk 6:13,18 ^x 5:15 Mt 9:2

iurpe yom ma niyom ambai. Pa sunḡana ki tomtom ndeeḡeḡana, ina koronḡ mburaanaḡana mi iurur ḡonoono.^y

¹⁷Motoyom ise ki Anutu kwoono Ilia. Ni tomtom raraate kembei ta iti. Mi indeeḡe ta ni ikamam sunḡana mbolḡana pa Anutu be yaḡ isu pepe, na Anutu ilerḡ sunḡana kini, mi yaḡ sa isu som ma irao ndaama tel mi pakaana.^z ¹⁸Mi kaimer ni isunḡ mini be yaḡ isu, to Anutu ikam ma yaḡ isu. Tabe toono ipiyooto kini ḡonoono ma ipet mini.^a

Lende uraata be tapazal zin tomtom ta tipaḡoobo

¹⁹O niom tonḡmatiziḡ tio, sombe tomtom tiom tasa ipaḡoobo pa zaala ki sua ḡonoono, na niom leyom uraata be kakami ma imiili mini.^b ²⁰Mi leleḡ be kuute kat ta kembei: Sombe tomtom sananḡana sa isanḡanḡ pa zaala ki Anutu, na tomtom ta so ikami ma imiili mini, nako ikamke tomtom tana pa meeteḡana, mi iwe zaala pa sanaana kini ta boozomen be imap ma ila ne.^c

^y 5:16 Mbo 34:15+; Yo 9:31; 1Yo 1:9 ^z 5:17 1Kin 17:1+; Lu 4:25 ^a 5:18 1Kin 18:42+

^b 5:19 Mt 18:15; Ga 6:1 ^c 5:20 1Tim 4:16; 1Pe 4:8